

Perspectives de Recerca en Educació Literària

2015/2016

Codi: 43208

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4313815 Recerca en Educació	OT	1	1

Professor de contacte

Nom: Maria Neus Real Mercadal

Correu electrònic: Neus.Real@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Prerequisits

--

Objectius

Aquest mòdul és obligatori de l'especialitat de Didàctica de la Llengua i la Literatura i és optatiu de la resta d'especialitats.

En aquest mòdul es presentarà l'estat actual de la recerca en educació literària i didàctica de la literatura. Es destacaran les aportacions de la literatura a la construcció lingüística i cultural dels individus, a l'imaginari col·lectiu i a la interrelació cultural a partir de la literatura dirigida a la infància i l'adolescència. El mòdul se centrarà en la interacció entre el desenvolupament de la competència literària dels alumnes i la intervenció del docent en els diferents tipus de situacions educatives, des de la creació d'hàbits lectors a l'aprenentatge de les convencions i la interpretació cultural, i en els diferents camps i perspectives d'investigació que existeixen en relació amb tot plegat (fonamentalment a partir d'exemples concrets).

Competències

- Analitzar dades d'acord amb la seva natura i elaborar resultats d'acords amb els propòsits de la recerca.
- Comunicar els resultats de la recerca, el coneixement adquirit i les implicacions per a la pràctica, i adequar-ne el registre al públic i als protocols formals.
- Comunicar les pròpies conclusions, i els coneixements i les raons últimes que les sustenten, a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats
- Incorporar les TIC en el procés d'investigació, la cerca i la gestió de la informació, l'anàlisi de dades i la difusió i la comunicació de resultats.
- Integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació incompleta o limitada que inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels coneixements i judicis propis
- Planificar recerques d'acord amb problemes relacionats amb la pràctica, tenint en compte els avenços teòrics en el camp de coneixement.
- Recollir dades per a la recerca en coherència amb l'opció metodològica triada.
- Reconèixer el coneixement aportat per la recerca en educació lingüística i literària com una eina imprescindible per a una societat més equitativa i respectuosa amb la igualtat d'oportunitats.
- Reconèixer i relacionar els aspectes teòrics, empírics i socials del domini específic de recerca.
- Tenir les habilitats d'aprenentatge que permetin continuar estudiant d'una manera que ha de ser principalment autodirigida o autònoma

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar els marcs teòrics de referència per establir aquells que orienten la investigació sobre literatura infantil i juvenil.
2. Buscar i analitzar referents teòrics en els quals es destaquin les aportacions de la literatura a la construcció lingüística i cultural dels individus, a l'imaginari col·lectiu i a la interrelació cultural.
3. Comunicar les pròpies conclusions, i els coneixements i les raons últimes que les sustenten, a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats
4. Conèixer els aspectes rellevants dels contextos propis de l'àmbit de l'educació literària i analitzar-los com a objectes d'investigació
5. Conèixer i analitzar les aportacions de la investigació que vincula la literatura infantil i juvenil amb altres sistemes artístics, ideològics i de ficció.
6. Conèixer l'estat actual de la investigació en didàctica de la literatura i en l'organització de l'ensenyament literari.
7. Defensar oralment, fent servir la tecnologia idònia, la recerca duta a terme.
8. Dissenyar estratègies de recollida d'informació.
9. Elaborar conclusions tenint com a referència els objectius i les qüestions de la recerca i els referents teòrics.
10. Elaborar l'informe de recerca d'acord amb l'estructura de protocols formals.
11. Identificar problemàtiques relatives a l'educació literària i avaluar quines aproximacions metodològiques permeten donar-los resposta
12. Identificar referents teòrics i avaluar-ne l'adequació per interpretar problemàtiques relatives a l'educació literària.
13. Incorporar les TIC en el procés d'investigació, la cerca i la gestió de la informació, l'anàlisi de dades i la difusió i la comunicació de resultats.
14. Integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació incompleta o limitada que inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels coneixements i judicis propis
15. Jutjar la rellevància i pertinència teòrica i social d'una problemàtica d'investigació relativa a l'educació literària.
16. Relacionar les aportacions de la investigació en educació literària amb la construcció d'una societat més atenta als valors associats a la pluralitat cultural i d'identitats.
17. Relacionar resultats d'acord amb la seva procedència (fonts i instruments)
18. Tenir les habilitats d'aprenentatge que permetin continuar estudiant d'una manera que ha de ser principalment autodirigida o autònoma
19. Utilitzar mètodes, tècniques i estratègies d'investigació i elaborar el disseny pertinent a problemes d'investigació sobre literatura infantil i juvenil en el seu context.

Continguts

1. La literatura infantil i juvenil i la seva relació amb altres sistemes artístics, ideològics i de ficció: les formes d'oralitat, escriptura i multimodalitat.
1. La recepció de les obres i l'aprenentatge de la comprensió i la interpretació cultural.
2. L'organització de l'ensenyament literari: àmbits d'actuació, tipus de corpus i tipus d'activitats.
3. La recerca en educació literària: perspectives i models. Camps, temes i metodologies.

Metodologia

L'activitat formativa es desenvoluparà a partir de les dinàmiques següents:

- Classes magistrals / expositives per part de la professora.
- Lectura d'articles i fonts documentals.
- Anàlisi i discussió col·lectiva de lectures teòriques i literàries.
- Pràctiques d'aula: resolució de problemes, casos i exercicis.

- Presentació oral de treballs i activitats.

- Tutories.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Participació a classe i reacció davant dels treballs presentats pels companys	36	1,44	1, 2, 3, 4, 5, 6, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19
Tipus: Supervisades			
Seguiment del treball: procés seguit	36	1,44	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19
Tipus: Autònomes			
Treball final presentat oralment i per escrit	78	3,12	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19

Avaluació

L'avaluació del mòdul es farà mitjançant les activitats que s'assenyalen.

La nota final serà el promig ponderat de les activitats previstes. Per poder aplicar aquest criteri serà necessari obtenir com a mínim un 4 a totes les activitats realitzades durant el desenvolupament del mòdul i a la memòria/treball final.

L'assistència a classe és obligatòria. Per poder obtenir una avaluació final positiva l'estudiant haurà d'haver assistit a un mínim d'un 80% de les classes.

E

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència a classe i participació	20%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19
Lliurament d'anàlisis d'articles i de textos literaris (activitats i lectures durant el desenvolupament del mòdul)	30%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19
Memòria / treball individual de mòdul	50%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19

Bibliografia

REFERÈNCIES I ENLLAÇOS:

- ARIZPE, E.; STYLE, M. (2005): *Lectura de imàgenes. Los niños interpretan textos visuales*. México: Fondo de Cultura Económica.
- A MANO CULTURAL (coord.) (2011): *150 libros infantiles para leer y releer*. Madrid: Club Kirico.
- BARO, M.; MAÑA, T.; VELOSILLO, I. (2001): *Bibliotecas escolares ¿para qué?* Madrid: Anaya.
- BAUDELLOT, CH.; CARTIER, M.; DETREZ, Ch. (1999): *Et pourtant ils lisent...* Paris: Seuil.
- BRUNER, J. (1986): *Actual Minds, Possible Words*. Cambridge: Harvard University Press [Trad. cast.: *Realidad y mundos posibles*. Madrid: Gedisa, 1988]
- CADDEN, M. (ed.) (2010): *Telling Children's Stories: Narrative Theory and Children's Literature*. Lincoln (Nebraska): University of Nebraska Press
- CALVINO, I. (1992): *¿Por qué leer a los clásicos?* Barcelona: Tusquets
- CAMPS, A. (comp.) (2003): *Seqüències didàctiques per aprendre a escriure*. Barcelona: Graó
- CARPENTER, H.; PRITCHARD, M. (1984). *The Oxford Companion to Children's Literature*. London: Oxford University Press, 1991.
- CASSANY, D. (2006): *Tras las líneas. Sobre la lectura contemporánea*. Barcelona. Anagrama.
- CASSANY, D. (2011): *En línia. Llegir i escriure a la xarxa*. Barcelona: Graó
- CHARTIER, A. M. (2004): *Ensenyar a leer y escribir*. México: FCE
- COLOMER, T. (1998): *La formació del lector literari*. Barcelona: Barcanova (trads. a altres llengües: *La formación del lector literario. Narrativa infantil y juvenil*. Madrid: Anaya, 1998. *A Formação do Leitor literario. Narrativa infantil e juvenil atual*. Sao Paulo: Global Editora. Tradução de Laura Sandroni, 2003).
- COLOMER, T. (2005): *Andar entre libros*. México: Fondo de Cultura Económica.
- COLOMER, T. (2010): *Introducción a la literatura infantil y juvenil*. Madrid: Síntesis.
- COLOMER, T. (coord.) (2008): *Lectures adolescents*. Barcelona: Graó
- COLOMER, T.; FITTIPALDI, M. (coords.) (2012): *La literatura que acoge: Inmigración y lectura de álbumes*. Barcelona: Banco del Libro - GRETEL-FSM. *Parapara Clave*
- COLOMER, T. (dir) (2002): *Siete llaves para valorar las historias infantiles*. Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez.
- COLOMER, T. (ed.) (2002): *La literatura infantil i juvenil catalana: un segle de canvis*. Bellaterra: ICE - UAB.
- COLOMER, T.; KÜMMERLING-MEIBAUER, B.; SILVA-DÍAZ, C. (eds.) (2010): *Cruce de miradas: Nuevas aproximaciones al libro-álbum*. Barcelona: Banco del Libro - GRETEL. *Parapara Clave*
- DURAN, T.; ROS, R. (1995): *Primeres literatures. Llegir abans de saber llegir*. Barcelona: Pirene (adapt. castellana: DURAN, T.; LÓPEZ, R. *Leer antes de leer*. Madrid: Anaya, 2002).
- EQUIPO PEONZA (2004): *Cien libros para un siglo*. Anaya. Madrid.
- GARCIA PADRINO, J. (1992): *Libros y literatura para niños en la España contemporánea (1985-1985)*. Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez - Pirámide.
- Goldin, D; Kriscoutzky, M.; PERELMAN, f. (2012): *Las TIC en la escuela, nuevas herramientas para viejos y nuevos problemas*. México DF: Océano Travesía
- HUCK, Ch. et al. (1987): *Children's Literature in the Elementary School*. 4a ed. Ohio State University: Holt, Rinehart and Winston, Inc.

- HUNT, P. (ed.) (1992): *Literature for Children*. London - New York: Routledge & Kegan Paul.
- HUNT, P. (ed.) (1996): *International Companion Encyclopedia of Children's Literature*. London: Routledge.
- HUNT, P. (ed.) (1999): *Understanding Children's Literature*. London: Routledge.
- HÜRLIMANN, B. (1959): *Europäische Kinderbücher in drei Jahrhunderten*. Zurich: Atlantis Verlag (trad. cast. *Tres siglos de literatura infantil europea*. Barcelona: Juventud, 1968).
- LERNER, D. (2001): *Leer y escribir en la escuela: lo real, lo posible y lo necesario*. México: FCE
- LLUCH, G. (2003): *Anàlisi de narratives infantils i juvenils*. Cuenca: Publicaciones de la UCLM-CEPLI
- LLUCH, G. (ed.) (2000): *De la narrativa oral a la literatura per a infants. Invenció d'una tradició literària*. Alzira: Bromera.
- LÓPEZ TAMÉS, R. (1990): *Introducción a la literatura infantil*. Murcia: Publicaciones de la Universidad.
- LURIE, A. (1998): *No se lo cuentes a los mayores. Literatura infantil, espacio subversivo*. Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez.
- LURIE, A. (2004): *Niños y niñas eternamente. Los clásicos infantiles desde Cenicienta hasta Harry Potter*. Madrid: FGSR.
- MACHADO, A.M. (2002): *Como e por que ler os clássicos universais desde cedo*. Rio de Janeiro: Objetiva.
- MANESSE, D.; GRELLET, I. (1994): *La littérature du collège*. Paris: Nathan INRP
- MEEK, M. (2004): *En torno a la cultura escrita*. México: FCE
- MILLÁN, J. A. (coord.) (2002): *La lectura en España. Informe 2002*. Madrid: Federación de Gremios de Editores de España
- MORENO, V. (1998): *Va de poesia*. Pamplona: Pamiela
- MORENO, V. (2004): *Lectores competentes*. Madrid: Anaya
- PAGÈS, V. (1998): *Un tramvia anomenat text*. Barcelona: Empuréis
- PAGÈS, V. (2006): *De Robinson Crusoe a Peter Pan. Un cànon de literatura juvenil*. Barcelona: Proa.
- PATTE, G. (1978): *Laissez-les lire! Les enfants et les bibliothèques*. Paris: Les Editions ouvrières (trad. cast. *Dejadles leer. Los niños y las bibliotecas*. Barcelona: Pirene, 1988).
- PELEGRIN, A. (2004): *La aventura de oír: cuentos tradicionales y literatura infantil*. Madrid: Anaya.
- PETIT, M. (1999): *Nuevos acercamientos a los jóvenes y la lectura*. México: FCE
- RODRÍGUEZ ALMODÓVAR, A. *El texto infinito. Ensayos sobre el cuento popular*. Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez, 2004.
- ROUXEL, A. (1996): *Enseigner la lecture littéraire*. Rennes: Presses Universitaires de Rennes "Didact. Français"
- ROVIRA, T. (1988): "Apèndix. La literatura infantil i juvenil", dins MOLAS, J. (dir.), *Història de la Literatura Catalana*, vol. XI, Barcelona: Ariel, p. 421-471.
- SÁNCHEZ MIGUEL, E. (2008): *La lectura en el aula: qué se hace, qué se debe hacer y qué se puede hacer*. Barcelona: Graó
- SARLAND, CH. (2003): *La lectura en los jóvenes: cultura y respuesta*. México: FCE
- SHAVIT, Z. (1986): *Poetics of Children's Literature*. Athens-London: The University of Georgia Press.

SORIANO, M. (1975): *Guide de la littérature pour la jeunesse*. Paris: Flammarion (trad. cast.: *La literatura para niños y jóvenes. Guía de exploración de sus grandes temas*. Adapt. G. Montes. Buenos Aires: Ediciones Colihue, 1995)

TEBEROSKY, A. (amb la col·laboració de T. Colomer) (2001): *Proposta constructivista per aprendre a llegir i escriure*. Barcelona: Vicens Vives (trad. cast. *Propuesta constructivista para aprender a leer y escribir*, 2002).

TEJERINA, I.(1994): *Dramatización y teatro infantil. Dimensiones psicopedagógicas y expresivas*. Madrid: Siglo XXI.

TUCKER, N. (1981): *The Child and the Book: a psychological and literary exploration*. Cambridge: University Press (trad. cast. *El niño y el libro*. México: Fondo de Cultura Económica, 1985).

URÍA RÍOS, P. (2004): *En tiempos de Antoñita la Fantástica*. Madrid: Foca.

WALL, B. (1991): *The Narrator's Voice. The Dilemma of Children's Fiction*. London: Macmillan.

ZOUGHEBI, H. (2002): *La littérature dès l'alphabet*. Paris: Gallimard.

VVAA (1999): *Cultura escrita y educación. Conversaciones con Emilia Ferreiro*. México: FCE.

VVAA(2000): *El libro-álbum: invención y evolución de un género para niños*. Venezuela: Banco del Libro. Parapara Clave.

VVAA(2001): *Boletín de la Institución Libre de Enseñanza*, n. 42-43 (Mayo). Monográfico "Literatura infantil y juvenil".

VVAA(2001): *Entre libros y lectores I: el texto literario*. Buenos Aires [s.l.].

VVAA(2002): *Un encuentro con la crítica y los libros para niños*. Venezuela: Banco del Libro. Parapara-Clave.

VVAA(2003): *La comunicación literaria en las primeras edades*. Madrid: MEC.

VVAA(): *La educación lectora*. Fundación Germán Sánchez Ruipérez, *Papeles*, n. 1.

Enllaços d'interès

www.literatura.gretel.cat/

www.xtec.cat

www.plec.es

www.fundaciongsr.es

www.clubkirico.com

www.cclij.org

www.ibby.org

www.sol-e.com